

АКАДЕМІЇ БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ – 10 РОКІВ. МИНУЛЕ. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ. ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Академія будівництва України є всеукраїнською громадською організацією, створеною на добровільних засадах провідними вченими і видатними інженерами будівництва, промисловості будівельних матеріалів і будівельного машинобудування. Основна мета діяльності Академії – консолідація творчого потенціалу та спрямування його на відтворення та забезпечення високого науково-технічного рівня будівельного виробництва, створення необхідних умов для розвитку і розкриття творчих здібностей науковців, інженерів і практичної реалізації їхніх перспективних ідей, захист прав та інтересів своїх членів.

Академія має своє історичне минуле. Постановою ЦК КП України і Ради Міністрів України від 22 вересня 1955 р. "Про заходи подальшої індустріалізації, поліпшення якості і зниження вартості будівництва" було створено при Держбуді УРСР Академію будівництва і архітектури УРСР. У 1955 році Академії були підпорядковані: НДІ містобудування; НДІ організації, механізації і економіки будівництва; НДІ будівельних матеріалів і виробів з філіалами у містах Харкові, Львові і Сімферополі; НДІ будівельних конструкцій; НДІ архітектури споруд; НДІ санітарної техніки і обладнання будинків і споруд; НДІ теорії і історії архітектури; Київський експериментальний завод засобів механізації; Харківський дослідно-експериментальний завод залізобетонних виробів; Кримські експериментальні майстерні будівельних матеріалів; Київські експериментальні майстерні; Державний архітектурно-історичний заповідник "Софійський музей". При Президії Академії було створено такі відділи: науково-організаційний, науково-технічних зв'язків з іноземними організаціями, науково-технічної інформації, вивчення народної творчості і історії українського мистецтва, аспірантура. У 1957 році, у зв'язку з реорганізацією управління промисловістю і будівництвом, було передано у підпорядкування з інших міністерств і відомств науково-дослідні інститути: Південний НДІ, УкрВОДГЕО, УкрНДІМОД та інші організації. В період 1957-1959 рр. Академією створено ряд нових науково-дослідних інститутів: Донецький НДІ надшахтного будівництва (ДонНДІ), Науково-дослідний інститут впровадження передового досвіду у будівництво і технічної інформації (НДІВТІ), Науково-дослідний інститут експериментального проектування (НДІЕП), Науково-дослідний інститут економіки будівництва (НДІЕБ), Головна експериментальна база будівельних матеріалів і виробів з пластмас НДІБМВ та ін. Таким чином, АБІА УРСР складалась з 14 науково-дослідних інститутів, 26 філіалів, опорних пунктів та окремих лабораторій, розташованих на всій території України.

Перший персональний склад дійсних членів і членів-кореспондентів Академії було визначено постановою Ради Міністрів від 26 листопада 1956 р. в кількості 20 дійсних членів і 30 членів-кореспондентів. Постановою затверджено персональний склад дійсних членів-фундаторів Академії: Будніков М.С., Головка Г.В., Добровольський А.В., Заболотний В.Г., Катонін Є.І., Комар А.М., Леличенко М.Г., Литвинов І.М., Лобаєв Б.М., Непорожній П.С., Приймак Б.І., Слівінський А.І., Фрайфельд С. Ю. В грудні 1956 року Загальними зборами дійсних членів Академії обрано перший склад Президії: Комар А.М. - Президент Академії, Добровольський А.В. - віце-президент, Литвинов І.М. - академік-секретар, Будніков М.С. - член Президії, Непорожній П.С. - член Президії. В жовтні 1958 року відбулися вибори почесних членів, дійсних членів і членів-кореспондентів Академії, в результаті яких було обрано: почесними членами – Альошин П.Ф., Вербицький О.М.; дійсними членами – Григор'єв В.С., Єлізаров В.Д., Кириєнко І.А., Угінчук О.В., Ярин В.М.; членами-кореспондентами: Голубков С.В., Жудін М.Д., Касьянов О.М., Клековкін М.П., Матвієнко А.Д., Новиков П.П., Орехов В.М., Плехов М.Д., Саприкін Л.Д., Сліпченко П.С., Таїров В.Д., Штейнберг Я.А. У березні 1960 року дообрано дійсними членами Академії: Бакуму П.Ф.,

Сліпченка П.С. і додатково обрано до складу Президії Академії Григор'єва В.С., Єлізарова В.Д. У квітні 1960 р. Президентом Академії обрано Бакуму П.Ф. При Президенті Академії було створено три наукові ради, а саме: Рада по координації наукових робіт в галузі будівництва і архітектури, що координувала і спрямовувала роботу науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів республіки в галузі будівництва і архітектури. Вчена рада Академії розглядала важливі наукові проблеми, координувала роботу вчених рад науково-дослідних інститутів Академії і їх філіалів. Вчена рада Академії користувалася правилами прийому до захисту докторських і кандидатських дисертацій і присудження вчених ступенів – доктора і кандидата наук та наукового звання – старший науковий співробітник. Редакційно-видавнича рада контролювала редакційно-видавничу діяльність Академії, розглядала і затверджувала плани видань Академії, здійснювала контроль за виконанням планів видавництва. Діяльність Академії була спрямована на широке впровадження технічного прогресу, подальший розвиток будівельної науки з метою індустріалізації, поліпшення якості, зниження вартості і скорочення термінів будівництва.

У 1962 році, за рішенням директивних органів, Академію будівництва і архітектури УРСР було ліквідовано. Науково-дослідні установи і виробничі підприємства Академії було передано до складу різних міністерств і відомств республіки, а ту частину, що працювала на головних напрямках будівельної науки, було підпорядковано Держбуду УРСР. В результаті будівельна наука була розпорошена по різних установах і позбулася об'єднуючого центру.

Після розпаду СРСР Україна стала незалежною державою. Кризові явища в економіці призвели до різкого падіння інвестицій і, як наслідок, суттєво знизилась обсяги будівельного виробництва. За цих умов вчені і досвідчені інженери, шукаючи вихід з такого становища, прагнули зберегти будівельний комплекс держави та його науково-технічний потенціал. Саме за цих обставин, за ініціативою Співки цивільних інженерів України (Злобін Г.К., Проценко К.І.), підтриманою Міністерством України у справах будівництва і архітектури (Сербін Ю.С., Беркута А.В.), державними будівельними корпораціями (Пліті В.Н., Адріанов В.П., Вішневський С.І., Поляченко В.А., Золотарьов А.І., Удовенко М.М., Гвоздь О.О.), вищими навчальними закладами, науково-дослідними і проектними інститутами (Тугай А.М., Коваль В.С., Кривошеєв П.І., Друкований М.Ф., Волобуєв Б.А., Гордєєв І.П., Лимаренко В.О., Дупляк В.Д., Антонюк А.Є.) і ветеранами галузі (Єсипенко П.Є., Арешкович В.Д., Гречко Б.О., Огарков В.І., Жербін М.М. та ін.), в червні 1993 року відбулися установчі збори щодо відродження Академії будівництва України на засадах громадської організації.

Установчі збори заснували Академію будівництва України з дня проведення зборів (26 червня 1993 р.), затвердили статут, склад організацій-засновників, академіків-фундаторів, обрали Президію і Президентом Академії обрано Злобіна Г.К. 18 лютого 1994 року Міністерство юстиції України здійснило державну реєстрацію Академії будівництва України (свідоцтво № 542), затвердило Статут Академії. Згідно зі Статутом Академії і її вищим керівним органом є Загальні збори членів Академії. Керівним органом Академії є Президія, яка обирається Загальними зборами терміном на 5 років. Загальні збори обирають також ревізійну комісію. Академія будівництва України визначила себе як правонаступницю Академії будівництва і архітектури УРСР з питань будівельної справи. Поява організації пов'язана головним чином з необхідністю консолідації творчого потенціалу будівельної галузі, спрямування його на створення і забезпечення високого науково-технічного рівня будівельного виробництва в Україні в сучасних умовах. Мається на увазі сприяння у визначенні пріоритетних напрямів розвитку будівельного комплексу країни, об'єднання зусиль будівельних організацій і наукових закладів галузі у формуванні планів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, реалізація в проектуванні і будівництві найбільш прогресивних ідей і рішень, що забезпечують надійність будівель і споруд, ефективність і технологічність будівництва з урахуванням екологічних вимог, сприяння розміщенню замовлень на проведення перспективних науково-дослідних, технологічних і конструкторських розробок, участь у створенні нормативної бази галузі,

проведення незалежних громадських експертиз проектів і програм, пов'язаних з вирішенням складних інженерних проблем, сприяння підготовці нового покоління вчених і спеціалістів для галузі. Академія створена не на традиційних засадах, вона включає до свого складу не лише дипломованих представників науки, до неї входять досвідчені виробничники, Лауреати державних премій, Заслужені діячі науки і техніки, Заслужені будівельники, Заслужені працівники вищої школи та інші видатні будівельники. Таким чином, Академія є громадською організацією з широким представництвом інженерів будівельного фаху, які об'єдналися на добровільних засадах на принципах рівноправності її членів, демократичного самоуправління, колегіальності, гласності та законності. Свою роботу Академія здійснює і передбачає проводити в подальшому шляхом розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, створення умов для росту талановитих вчених, спеціалістів, перспективних наукових і виробничих колективів, шляхом пропаганди інженерно-технічних і наукових досягнень членів Академії завдяки проведенню виставок, конкурсів, конференцій, семінарів, публікацій у пресі. Крім того, Академія представляє і захищає законні інтереси своїх членів у державних і громадських органах, створює госпрозрахункові заклади і організації зі статусом юридичної особи, засновує проблемні інститути згідно з передбаченим законодавством порядком, вносить пропозиції в органи влади з питань будівництва, співпрацює з іншими галузевими академіями і спілками, різними науковими організаціями України та зарубіжними організаціями. Матеріальною основою Академії є внески її персональних і колективних членів, госпдоговірна діяльність, яку здійснює Науково-технічний центр Академії. Колективними членами Академії нині є 205 організацій. Основу Академії становлять 17 територіальних відділень. За фахом члени Академії об'єднані в 32 галузевих відділення. Членами Академії стали відомі вчені і спеціалісти багатьох країн – Росії, Білорусі, Азербайджану, Польщі, США, Німеччини, Казахстану. При Академії створено проблемні інститути і організації, діяльність яких спрямована на вирішення окремих важливих проблем. Це Інститут поризованого бетону, Інститут проблем технологічної надійності конструкцій, Інститут проектування ефективних теплоенергетичних установок "Академтеплоенергопроект", "Академнормопроект", "Академжитлореконструкція", "Академресурсоенерго-проект", Інститут проблем надійності машин і споруд, "Академінжкомун-реконструкція", Одеський проблемний інститут сейсмостійкого будівництва, Інститут незалежних експертиз, НФЦ "Будівельна наука". Академія видає "Вісник", у якому друкуються матеріали про роботу Президії та відділень; разом з Інститутом будівельного виробництва Держбуду України і Державним національним університетом будівництва та архітектури (м. Київ) видає часописи "Нові технології в будівництві" і "Техніка будівництва". Разом з Харківським, Одеським, Рівненським університетами видає "Вісники"; окремі відділення видають "Вісники" самостійно.

За 10 років існування Академії було проведено роботу по її формуванню, визначено структуру і спрямування діяльності. Основними напрямками діяльності Академії є: науково-прикладні дослідження, які включають розробку комплексних науково-дослідних програм щодо основних проблем будівельного виробництва; розробка пропозицій відносно стратегії вдосконалення будівельного комплексу; удосконалення кадрів вищої кваліфікації; видавнича діяльність, що забезпечує розповсюдження і втілення результатів досліджень, оперативне інформування про вітчизняний і закордонний досвід в галузі будівельного виробництва і будівельної науки. Результати роботи, в цих напрямках, опубліковано в періодичних виданнях – Вісниках і журналах Академії і відділень, будівельних університетів і науково-дослідних інститутів.

Надаючи великого значення пошуку нових прогресивних технологій, проектних рішень, будівельних матеріалів, машин і механізмів, консолідації вчених і виробничників, підтримці реалізованих досягнень, Президія Академії започаткувала премію Академії будівництва України ім. академіка Буднікова М.С., вчене звання "Доктора будівництва", Почесну грамоту. За вказаний період: Лауреата премії ім. академіка Буднікова, присвоєно –

127, відзначено Почесною грамотою – понад 50 членів Академії. Серед наших членів – 29 академіків є лауреатами Державної премії України в галузі науки і техніки за 1993-2003 роки. Багато членів Академії нагороджено орденами та відзнаками Президента України, грамотами Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, Держбуду України, багатьом присвоєно звання Заслуженого працівника галузі.

Нині перед членами Академії поставлено завдання ще раз уважно обміркувати тематику фундаментальних і прикладних наукових досліджень, звернувши увагу на комплексні програми, оскільки саме в комплексних програмах закладена можливість спільних дій всіх підрозділів Академії, її колективних та індивідуальних членів. Взаємодія кращих представників усіх спеціальностей в розробці комплексних програм – це можливість Академії об'єднати навколо себе науково-творчий потенціал галузі. Досить сказати, що в складі Академії працює 229 докторів і 365 кандидатів технічних і економічних наук, 249 заслужених працівників галузі і 122 лауреати державних та інших почесних премій.

Науково-дослідні роботи в галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів на сьогодні повинні бути зосереджені на таких напрямках:

наукові основи і технології захисту будинків, споруд та територій забудови від небезпечних і шкідливих природних і техногенних впливів;

теоретичні і практичні основи і технології комплексної технічної реконструкції житлових, громадських і виробничих будівель і споруд;

науково-технічні основи і технології енергозбереження і оптимізації енергозатрат для житлових, громадських і виробничих будівель і споруд та систем комунального господарства;

високі науковомісткі виробничі технології будівельного комплексу, які включають розробки різних виду сировини та хімічні процеси для отримання нових матеріалів, методи і засоби захисту територій від токсичних відходів. Ресурсозберігаючі технології, включаючи матеріалознавство і утилізацію відходів. Оптимізація енергопотреби під час експлуатації і будівництва об'єктів громадського, промислового, транспортного і комунікаційного призначення. Оцінка сейсмонезбезпеки територій і залишкової сейсмостійкості будинків і споруд, методика моніторингу. Оцінка і прогнозування зміни опору основ будинків і споруд в зонах зсувних явищ, на територіях з просадочними ґрунтами;

перспективні технології інвестування в промисловість будівельних матеріалів і наукове реформування основних фондів підприємств будівельної індустрії;

розробка способів визначення ринкової вартості існуючих і проєктованих будівельних об'єктів, включаючи ринковий протекціонізм, розробка і втілення нових технологій у промисловість будівельних матеріалів, будіндустрію, будівельно-монтажні роботи;

основи оцінки існуючих будівельних об'єктів, вибір пропозицій для їх подальшого використання і модернізації, включаючи оцінку варіантів реконструкції. Техніка прийняття проєктно-будівельних рішень з оцінкою можливих варіантів і рівня інвестиційного ринку;

прогнозування розвитку будівельної науки, освіти і виробництва;

розробка аналітичних оглядів науково-технічних рішень у будівельному комплексі з метою аналізу і просування на вітчизняний і закордонний ринок передових науковомістких технологій. Підготовка і перепідготовка спеціалістів будівельного комплексу. Проведення міжнародних науково-технічних конференцій.

Ці напрями науково-технічного розвитку надалі будуть пріоритетними в роботі структур Академії.

Робота, яку виконали усі підрозділи Академії з дня її заснування, висвітлена в даному "Віснику", здійснено за ініціативи Президії Академії та завдяки активній підтримці керівників відділень.